

İFTİRA DİL İLE İŞLENEN CİNAYET

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ.“ قَالُوا: ”يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟“ قَالَ: ”الشِّرْكُ بِاللَّهِ،
وَالسُّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ،
وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الرَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ.“

Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre,
Hz. Peygamber (sav), “Yedi helâk ediciden sakının!” buyurdu.
Sahâbîler, “Yâ Resûlallah! Bunlar nelerdir?” diye sordular. Resûlullah
şöyle cevap verdi: “Allah’a şirk koşmak, büyü yapmak, Allah’ın haram
kıldığı bir canı haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş
meydanından kaçmak ve zinadan uzak duran, hiçbir şeyden haberi olmayan
mümin kadınlara zina isnad etmektir.”

(B6857 Buhârî, Hudûd, 44; M262 Müslim, İmân, 145)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
”إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ اسْتِطَالَهَ الْمَرْءُ فِي عَرَضِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ...”

وَأَثَلَهُ بَنَ الْأَسْفَعَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
”إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَدَّعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوْ يُرِيَ عَيْنَهُ مَا لَمْ تَرَ، أَوْ
يَقُولَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَمْ يَقُلْ.”

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ:
”لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ، وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ، إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ
صَاحِبُهُ كَذَلِكَ.”

Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Kişinin haksız yere bir Müslüman'ın şeref ve namusuna dil uzatması, büyük günahların en büyüklerindendir...”*

(D4877 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

Vâsile b. Eska'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“(Üç şey) iftiranın en büyüklerindendir: Kişinin kendisini babasından başkasına nispet etmesi, rüyasında görmediği bir şeyin kendisine rüyada gösterildiğini iddia etmesi, Resûlullah'ın söylemediği bir şeyi ona nispet etmesi.”*

(B3509 Buhârî, Menâkıb, 5)

Ebû Zerr'in (ra) işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Hiç kimse başka bir kimseyi fâsıklıkla suçlamasın ve onu küfürle itham etmesin. Eğer itham ettiği kimse dediği gibi değilse, bu sıfatlar muhakkak itham edene döner.”*

(B6045 Buhârî, Edeb, 44)

HC

İcretin beşinci yılıydı. Peygamber Efendimiz, Müslümanlara saldırı hazırlığı içerisinde olan Mustalikoğulları'na karşı sefere çıkmıştı.¹ Eşi Hz. Âişe'yi de beraberinde götürmüştü. Sefer tamamlandıktan sonra Medine'ye dönüş yolculuğu başlamış ve geceleyin bir yerde istirahat edilmişti. Sabaha karşı hareket emri verildiği sırada Hz. Âişe tuvalet ihtiyacını gidermek için ordugâhtan biraz uzaklaşmıştı. Geri geldiğinde gerdanlığının düşmüş olduğunu fark etmiş, bunun üzerine tekrar gitmiş ve uzun bir müddet aradıktan sonra gerdanlığını bulup geri dönmüştü. Döndüğünde kafilenin gitmiş olduğunu görünce, "Fark ettiklerinde beni burada ararlar." düşüncesiyle olduğu yerde beklemiş, beklerken uyku bastığı için de uyuyakalmıştı. Birliğin arkasını emniyete almak ve toparlamak üzere, kabri Adıyaman'ın Samsat ilçesinde bulunan, Safvân b. Muattal² adlı sahâbî görevlendirilmişti. Safvân, konaklama yerine yaklaşıncı bir karartı görmüş, yakınına geldiğinde ise onun Hz. Âişe olduğunu anlamış ve şaşırma ifadesi olarak *"innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn/Biz şüphesiz Allah'a aidiz ve muhakkak O'na döneceğiz."*³ diye seslenerek onu uyandırmıştı. Kendisi devesinden inerek deveye Hz. Âişe'yi bindirmiş ve yularından çekerek hızlıca ilerlemek suretiyle ancak öğle üzeri istirahat etmekte olan kafileye yetişmişlerdi.

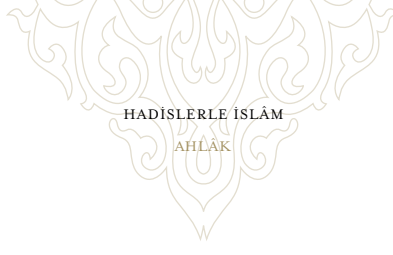
Hadise bundan ibaret olduğu hâlde başta münafıkların reisi Abdullah b. Übey b. Selûl olmak üzere küçük bir grup, olayı kötü yorumlayarak çirkin bir iftira üretmişler ve Hz. Âişe ile Safvân arasında iffete aykırı bir olay yaşandığını söyleyerek bunu halk içinde yaymaya başlamışlardı. Hz. Âişe Medine'ye gelince hastalanmış ve bir ay kadar yatmıştı. Ortada dolaşan dedikodulardan haberi olmamış, fakat nihayet bir vesile ile iftira onun da kulağına gelmişti. Üzüntüsünden dolayı hastalığı daha da artan, bir riva-yete göre ise iftirayı öğrenince düşüp bayılan⁴ Hz. Âişe meseleyi ailesinden öğrenmek için Hz. Peygamber'den izin alıp, baba evine gitti. Annesi, "eşi tarafından sevilen ve kumaları bulunan her güzel kadın için böyle dedi-koduların yapılabileceğini" söyleyerek kızını teselli etmeye çalıştıysa da, Hz. Âişe iki gün boyunca ağladı ve gözüne uyku girmedi. Bu arada Allah Resûlü, konu hakkında yakınlarıyla istişarede bulundu. Görüşü sorulan hemen herkes, Hz. Âişe'nin lehinde konuştu. Evin hizmetçisi Berîre de Hz.

¹ B4138 Buhârî, Meğâzî, 33.

² Hİ3/440 İbn Hacer, *İsâbe*, III, 441.

³ Bakara, 2/156.

⁴ B4751 Buhârî, Tefsîr, (Nûr) 7.

Âişe'yi savundu. Hz. Peygamber yeterince araştırma ve soruşturma yaptıktan sonra Mescid-i Nebevî'ye gelip hem eşi hem de Safvân hakkındaki müspet kanaatini Müslümanlara ilân etti.

İftira atılabilecek bir ay geçmesine rağmen konu hakkında herhangi bir vahiy gelmemiş, âdeta bu büyük imtihanın süresi hikmetli olarak uzatılmıştı. Bir ayın bitiminde, Resûlullah eşini görmek üzere kayınpederi Ebû Bekir'in evine gitmişti ki orada durumu açıklığa kavuşturan, Hz. Âişe'nin masum olduğunu bildiren ve iftiracıların yüzünü karartan Nûr sûresinin 11-20. âyetleri nâzil oldu.⁵

Yüce Allah bu âyetlerde şöyle buyurdu: “O ağır iftirayı uyduranlar, sizin içinizden bir gürühtür. Bu iftirayı kendiniz için kötü bir şey sanmayın. Aksine o sizin için bir hayırdır. Onlardan her biri için, işledikleri günahın cezası vardır. İçlerinden (elebaşılık ederek) o günahın büyüğünü üstlenen için ise ağır bir azap vardır. Bu iftirayı işittiğiniz zaman, iman eden erkek ve kadınlar, kendi (din kardeş)leri hakkında hüsn-i zan besleyip de ‘Bu apaçık bir iftiradır.’ deselerdi ya! Onlar (iftiracılar) bu iddialarına dair dört şahit getirselerdi ya! Mademki şahit getirmediler; işte onlar Allah yanında yalancıların ta kendileridir. Eğer size dünya ve âhirette Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı, içine daldığınız bu iftiradan dolayı size mutlaka büyük bir azap dokunurdu! Hani o iftirayı dilden dile dolaştırıyor; hakkında hiçbir bilginiz olmayan şeyleri ağzınıza alıp söylüyor ve bunu önemsiz bir iş sanıyordunuz. Halbuki bu, Allah katında büyük bir iştir. Bu iftirayı işittiğiniz vakit, ‘Böyle sözleri ağzımıza almamız bize yaraşmaz. Hâşâ! Bu çok büyük bir iftiradır.’ deseydiniz ya! Eğer inanıyorsanız, bu gibi şeylere bir daha ebediyen dönmemeniz için Allah size öğüt veriyor. Allah size âyetleri açıklıyor. Allah her şeyi hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. İnananlar arasında hayâsızlığın yayılmasını arzu eden kimseler var ya; onlar için dünya ve âhirette elem dolu bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz. Allah'ın lütfu ve rahmeti sizin üzerinize olmasaydı ve Allah çok esirgeyici ve çok merhametli olmasaydı (hâliniz nice olurdu)?”⁶

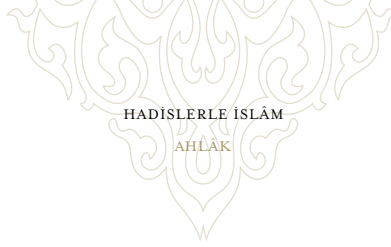
Bu âyetlerde iftiranın büyük bir günah olduğu ve bu günahı işleyenler için âhirette büyük bir azap olduğu bildirilmiş; ayrıca herhangi bir kimse hakkında ortaya atılan iddialara hemen inanılmaması ve insanlar hakkında hüsn-i zan beslenmesi gereği üzerinde durulmuştur.

Yukarıdaki âyetler inince Müslümanların içine sızmış bulunan bazı münafikların maskeleri düşmüş, kötü duygularına mağlup olan veya dedikodu ya kapılan birkaç mümin de büyük bir imtihan geçirmiş, sonra tevbe ederek temizlenmişlerdir. Bazı rivayetlere göre ise iftiracılara ceza uygulanmıştır.⁷

⁵ B4141 Buhârî, Meğâzî, 35; B2661 Buhârî, Şehâdât, 15; B4750 Buhârî, Tefsîr, (Nûr) 6; M7020 Müslim, Tevbe, 56.

⁶ Nûr, 24/11-20.

⁷ T3181 Tirmizî, Tefsîrül-Kur'ân, 24; D4474 Ebû Dâvûd, Hudûd, 34.

Sonuç olarak iftira olayı derin üzüntülere sebep olmakla birlikte mânevî getirisi bakımından müminler hakkında hayırlı olmuştur.⁸

İftira, bireysel ve toplumsal bir hastalıktır. Nitekim geçmişte pek çok peygambere ve salih kimseye çeşitli iftiralar atılmış ve bu kimseler pek çok sıkıntıya maruz kalmışlardır. Meselâ, Hz. Yusuf, efendisinin hanımı tarafından yapılan gayri meşru ilişki teklifini kabul etmediği için iftiraya uğramış ve neticede zindana atılmıştır.⁹ Hz. Musa'ya menfaat ve iktidar peşinde olma,¹⁰ büyüculük ve yalancılık;¹¹ Hz. Meryem'e de zina iftirası¹² atılmıştır.

Kur'an'da pek çok yerde geçen iftira sözcüğü, daha çok Allah hakkında yalan uydurma, O'nun birliği, yetkinliği ve aşkınılığı ile bağdaşmayan iddialar ileri sürme mânâsında kullanılmıştır.¹³ Diğer bazı âyetlerde ise putperestlerin putların tanrı olduğu inancını uydurmaları¹⁴ ve Allah'a isnat ederek kendi kafalarından hükümler koymaları,¹⁵ iftira kavramıyla ifade edilmiştir.

İftira, toplum hayatını dinamitleyen, dostlukları bitiren, yuva kurmaya engel olan, kurulmuş yuvaları yıkan, aile facialarına yol açan; insanların işlerini, itibarlarını, istikballerini, hatta bazen hayatlarını kaybetmelerine sebep olabilen çok kötü bir davranıştır. İftira sonucunda insanlar arasındaki sevgi ve saygı azalır, kin ve nefret duygusu çoğalır, toplumsal problemler baş gösterir.

Hadislerinde genel olarak doğruluk, dürüstlük, adalet, iyilik ve hüsn-i zannı emreden; yalancılık, haksızlık ve sû-i zan gibi kötülükleri yasaklayan Sevgili Nebî, Müslümanları sosyal bir hastalık olan iftira konusunda uyarmış; bilhassa İslâm'a yeni giren erkek ve kadınlarla biatleşirken, içtimaî ve siyasî önemi bulunan prensipler yanında, iftira etmemek üzere de söz almıştır.¹⁶

İslâm, iftirayı yasaklamakla kalmamış, onu engellemek için bazı önlemler de almıştır. Buna göre insanların ayıp ve kusurlarını araştırmak,¹⁷ evleri gözetlemek,¹⁸ karşı cinsten yabancı kimselerle baş başa kalmak,¹⁹ evlere izin almadan girmek yasaklanmıştır.²⁰ Bu ve benzeri uyarılar, bireyin kişiliğini ve saygınlığını korumaya ve muhtemel iftira ve dedikoduları önlemeye yönelik alınmış tedbirlerdir.

İslâm, masum insanların iffet, şeref ve haysiyetlerini korumak için özellikle zina iftirası atanları cezalandırmak suretiyle bu kötü davranışın önüne geçmeyi hedeflemiştir. Bunun için zina suçlamasının ancak dört

⁸ Nûr, 24/11.

⁹ Yûsuf, 12/23-35.

¹⁰ Yûnus, 10/78.

¹¹ Mû'min, 40/23-24.

¹² Meryem, 19/27-28.

¹³ Âl-i İmrân, 3/94; En'âm, 6/21, 93, 144.

¹⁴ En'âm, 6/24; Arâf, 7/53.

¹⁵ En'âm, 6/138-140.

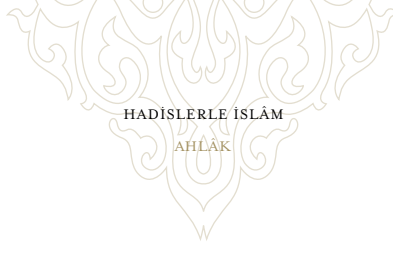
¹⁶ Mümtehhine, 60/12; B7468 Buhârî, Tevhîd, 31; N4186 Nesâî, Biat, 18.

¹⁷ Hucurât, 49/12; M6536 Müslim, Birr, 28.

¹⁸ B6901 Buhârî, Diyât, 23; M5638 Müslim, Âdâb, 40.

¹⁹ B5232 Buhârî, Nikâh, 112; M5674 Müslim, Selâm, 20.

²⁰ Nûr, 24/27.

şahidin bizzat ve çok net tanıklığı ile olması gerektiğini bildirmiştir. Dört şahit ile ispatlanamayan zina suçlamasının iftira olacağını belirtip, bu iftirayı atanlara da seksen sopa cezası uygulanacağını ve iftirası sabit olanların şahitliklerinin bir daha kabul edilmeyeceğini açıklamıştır.²¹ Bütün bunlar, insanların kişilik haklarını korumak, insanlar hakkında gelişigüzel laf üretilmesine mani olmak ve iftiraların önüne set çekmek içindir.

İffetli bir kadının namusuna yönelik iftira, kim tarafından ve ne maksatla yapılırsa yapılsın çok çirkin bir davranıştır ve büyük bir günahtır. Yüce Allah, böylesi bir günahı işleyenlerin dünya ve âhirette lanetlenenlerden olacağını ve hesap gününde dilleri, elleri ve ayaklarının aleyhlerinde şahitlik edeceğini bildirmiştir.²² Bunun için Allah Resûlü, insanı helâk edecek olan yedi suç ve günahtan birinin, masum, hiçbir şeyden habersiz iffetli bir kadına zina ithamı olduğunu söyleyerek²³ bu tarz iftira günahının büyüklüğüne işaret etmiştir. Zina ithamında bulunan kişinin bu ithamını deliller ile ispatlamadığı takdirde iftira cezasına çarptırılması,²⁴ insanların ırz ve namuslarına yönelik iftiralara karşı bir koruyucu kalkan niteliği taşır. Bu konuda titiz davranılmadığı takdirde insanlar aleyhine gelişigüzel ithamlar yapılabilir ve bunun sonucunda ithama uğrayanların şahsiyetleri rencide olabilir. Ayrıca bu günahı işleyenlerin, bir daha yapmamak üzere tevbe etmeleri ve kendilerini düzeltmeleri (islah etmeleri) hâlinde Allah'ın kendilerini bağışlayacağı da bildirilmiştir.²⁵

Namusa yönelik iftirayı, insanın âhiret hayatını iflasa götürecektir. Kul hakları arasında sayan Peygamberimiz,²⁶ insanların ırz ve şerefine dil uzatanların dünyada iken hak sahibinden helâllik almaları gerektiğini, aksi hâlde yaptıkları haksızlık oranında âhirette iyi amellerinden alınıp hak sahibine verileceğini, iyilikleri yoksa hak sahibinin günahlarının haksızlık edene yükleneceğini bildirmiştir.²⁷

Namusa atılan iftira, sadece iftiraya uğrayana değil, onun yakın ve uzak çevresine de zarar verir ve şahsiyetlerini rencide eder. Bundan da öte, iftira edilen kimse hakkında sû-i zan beslenmesine, bazen de cinayetle sonuçlanan aşırı tepkilere sebep olabilir. Nitekim suçsuz olduğu hâlde iftiraya kurban giden kimselerle ilgili haberler, bu hakikati gözler önüne sermektedir. Bu itibarla iftira hastalığına yakalananların bu gerçeği göz ardı etmemeleri ve empati kurarak kendilerine atıldığında asla kabul etmeyecekleri bir iftirayı başkalarına atmamaları gerekir. Zira Allah Resûlü (sav), kişinin ancak kendisi için istediği şeyleri başkası için de istemesini

²¹ Nûr, 24/4.

²² Nûr, 24/23-24.

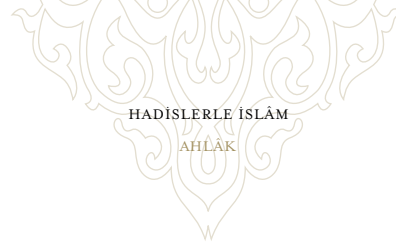
²³ B6857 Buhârî, Hudûd, 44; M262 Müslim, İmân, 145.

²⁴ Nûr, 24/4.

²⁵ Nûr, 24/5.

²⁶ M6579 Müslim, Birr, 59.

²⁷ B2449 Buhârî, Mezâlim, 10.

öğütlemekte,²⁸ dolayısıyla kendisi için istemediğini mümin kardeşine de yakıştırmaması gerektiğini belirtmektedir.

İslâm'a göre aksi ispatlanmadığı sürece kişilerin suçsuzluğu (berâet-i zimmet) asıldır. Peygamber Efendimizin ifadesiyle, “Müslüman’ın Müslüman’a kanı, malı, ırz ve namusu haramdır.”²⁹ Suçsuz olduğu sürece herkes dokunulmazdır. Kişinin zina ettiğine dair kesin bilgiye sahip olunmaması, onun zina suçuyla suçlanmaması için yeterlidir. Dolayısıyla delile dayanmayan iddialar iftira kapsamında değerlendirilir ve iddia sahibinin cezalandırılmasını gerektirir. Zina dışındaki ithamlarda da durum aynıdır. Yani isnat edilen suç ispatlanmadığı sürece itham edilen kimse, suçlu muamelesine tâbi tutulamaz. Aksine suçlayan kimseler belli müeyyidelerle cezalandırılırlar. İftiraya uğrayanlar her zaman Hz. Âişe kadar şanslı olamaz, kendilerini temize çıkaramaz ve iftiranın izini silemezler. Bu sebeple iftiraya uğrayıp da suçsuzluğunu ispat edemeyenlerin teselli edilmeye, anlayış gösterilmeye ve sabra ihtiyaçları vardır. İftira edenlerin de işledikleri bu büyük günahtan dolayı derhâl tevbe etmeleri, aksi takdirde âhirette cezaya çarptırılacaklarını unutmamaları gerekir.

Zamanında ve yeterli önlem alınmaması sebebiyle toplumda yayılıp kök salan pek çok kötülük, sosyal hayatı fesada uğratmasının yanı sıra insanlar arasındaki ilişkileri zedelemektedir. Diğerleri gibi iftira da toplumda güven duygusunu yaralayan ve gerektiğinde tepki gösterilmesi gereken kötü bir davranıştır. Nitekim Yüce Allah, Hz. Âişe’ye atılan iftira karşısında müminleri uyarmış ve böylesi bir iftirayı duyduklarında hüsn-i zan besleyip, “Bu, apaçık bir iftiradır.” demeleri ve tepki göstermeleri gerektiğini söylemiştir.³⁰

Ayrıca, “Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”³¹ buyurarak asılsız olması muhtemel haberlerin peşine düşüp bunlara doğruymuş gibi ilgi göstermeyi yasaklamış, fâsık bir kimsenin taşıdığı habere inanmadan önce araştırma yapılmasını emretmiştir.³² Allah Resûlü de, “Kişiye, işittiği her şeyi anlatması yalan olarak yeter!”³³ buyurarak ortalıkta dolaşan her söze itibar edilmemesi ve duyulan her sözün anlatılmaması gereğine işaret etmiştir. İftira ve benzeri kötü davranışlara tepki göstermek, hem iftira edilenin haysiyetini korumak hem de olabilecek iftiraların önüne geçmek bakımından önemlidir. Aksi takdirde kötülüklerin önünü almak mümkün olmayabilir.

İnsanların kusurlarını araştırmamak, hatta var olan kusurları yaymamak, İslâm ahlâkının önemli ilkeleri arasında yer alır. Dolayısıyla asıl-

²⁸ B13 Buhârî, İmân, 7; M170 Müslim, İmân, 71.

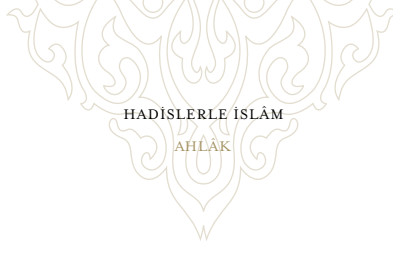
²⁹ İM3933 İbn Mâce, Fiten, 2; D4882 Ebû Dâvûd, Edeb, 35.

³⁰ Nûr, 24/12.

³¹ İsrâ, 17/36.

³² Hucurât, 49/6.

³³ M7 Müslim, Mukaddime, 5.

sız dedikodularla bir kimsenin namusunu lekelemek veya yapmadığı bir fiili o kimseye isnat etmek, Allah katında büyük bir günahdır. Nitekim Cenâb-ı Hak, “Mümin erkek ve kadınlara işlemedikleri şeyler yüzünden eziyet edenler, doğrusu bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.”³⁴ buyurarak iftira günahının büyüklüğüne işaret etmiştir. Buna göre mümin, yüzde yüz emin olmadığı konularda konuşmamalı, özellikle ırz ve namus konusunda daha dikkatli davranmalıdır. Öte yandan kişinin işlediği bir günahı suçsuz birinin üzerine atması da Kur’an’da iftira olarak nitelendirilmiş ve bunun büyük bir günah olduğu bildirilmiştir.³⁵

İftira sadece namusa yönelik değil, insan şahsiyetini rencide edecek duygu ve davranışlara yönelik de yapılabilmektedir. Evlilik ilişkileri bozulan eşler ve aileler, birbirleri aleyhine yalan, iftira, suç isnadı, dedikodu gibi pek çok olumsuz söz ve davranış sergileyebilmektedirler. Hâlbuki İslâm, iftiranın ve dedikodunun bütün çeşitlerini yasaklamış ve bunun maddî ve mânevî sorumluluk gerektirdiğini bildirmiştir.

Günümüzde özellikle siyaset, sanat, spor ve magazin dünyasındaki insanlar, rekabet duygusu, çekememezlik, kıskançlık gibi sebeplerle birbirleri aleyhine çeşitli iftira, itham ve karalamalar yapmakta, evrensel ahlâk kurallarını ihlâl etmektedirler. Namus, iffet, haysiyet, hırsızlık, zimmet, rüşvet ve yalan üzerine yapılan bu iftiralar, belli bir çevreyle sınırlı kalmamakta, basın ve yayın yoluyla bazen uluslararası düzeye kadar ulaşabilmektedir. Oysa bir iftira ne kadar çok yayılırsa, iftiracının sorumluluğu ve günahı da o nispette artmış olur.

Haset duygusuna kapılanlar, genellikle kendilerine rakip olarak gördükleri kimseleri küçük düşürmek için iftiraya başvururlar. Oysa haset, öncelikle haset eden kimseye zarar verir. Bundan dolayı Yüce Allah, “*hasetçinin şerrinden kendisine sığınılmasını*” öğütlemiştir.³⁶ Bunun tedavisi, kişinin içinde bulunduğu duruma razı olup hâline şükretmesidir. Her nimetin herkeste mevcut olması mümkün olmadığına ve dünya hayatı bir imtihan yeri olduğuna göre kişi, Allah’ın insanlar için takdir ettiği konuma rıza gösterip sabretmeli, mevcut nimetlerin kıymetini bilmelidir.

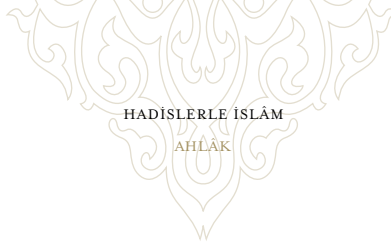
Bazı iftiralar ise, zanna dayalı olarak üretilmektedir. Zan ise, kesin bilgi olmadan tahminde bulunmak ve buna dayanarak hüküm vermek demektir. Yüce Allah müminleri zandan sakındırmış ve bir kısım zanların günah olduğunu bildirmiştir.³⁷ Burada kendisinden uzak durulması istenen ve günah olduğu bildirilen zan, sû-i zandır. Hz. Peygamber de

³⁴ Ahzâb, 33/58.

³⁵ Nisâ, 4/112.

³⁶ Felâk, 113/5.

³⁷ Hucurât, 49/12

aynı şekilde, “Zandan sakının. Çünkü zan sözün en yalanıdır.”³⁸ buyurarak, müminleri sût-i zan ve iftiradan sakındırmıştır.

İslâm ahlâkında ilke olarak insanlar aleyhinde onları kötüleyici ve incitici mahiyetteki her türlü konuşma ve gıybet yasaktır. Birinin aleyhinde yapılan konuşmanın gerçeğe dayanması, onu gıybet olmaktan çıkarmaz. Nitekim Resûl-i Ekrem, “Gıybetin ne olduğunu biliyor musunuz?” diye sormuş; ashâb, “Allah ve Resûlü daha iyi bilir.” deyince, “Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır.” buyurmuştur. “Söylediğim şey kardeşimde bulunan bir özellik ise ne buyurursunuz?” diye sorulunca Hz. Peygamber, “Söylediğin şey onda varsa onun hakkında gıybet etmişsindir. Ama eğer yoksa ona iftira etmiş olursun.” cevabını vermiştir.³⁹ Buna göre iftira, yalandan bir parça olmakla birlikte ondan ve gıybetten farklıdır. Zira her iftira yalandır, fakat her yalan iftira değildir.

Hz. Peygamber, “Kişinin haksız yere bir Müslüman’ın şeref ve namusuna dil uzatması, büyük günahların en büyüklerindendir.”⁴⁰ buyurmuş, bir başka hadisinde ise iftiranın en büyüklerini şöyle sıralamıştır: Kişinin kendisini babasından başkasına nispet etmesi, rüyasında görmediği bir şeyin kendisine rüyada gösterildiğini iddia etmesi ve Resûlullah’ın söylemediği bir şeyi ona nispet etmesi.”⁴¹

Diğer taraftan, “Bir mümini kâfirlikle suçlayan, onu öldürmüş gibidir.”⁴² buyuran Allah Resûlü müminlere şu uyarıda bulunmuştur: “Hiç kimse başka bir kimseyi fâsıklıkla suçlamasın ve onu küfürle itham etmesin. Eğer itham ettiği kimse dediği gibi değilse, bu sıfatlar muhakkak itham edene döner.”⁴³ Müslümanları küfürle veya münafıklıkla itham etmek, İslâm ahlâkıyla bağdaşmadığı gibi, toplumda huzursuzluğa ve kamplaşmalara sebep olabilecek bir davranıştır. Müslüman’a yakışan, insanların inancıyla ilgili konuları Allah’a havale edip kendi kanaatinden hareketle kimseyi küfürle veya nifakla itham etmemektir.

Netice itibariyle iftira, hem ferdi hem de toplumu rahatsız eden, insanlar arasındaki sevgi bağlarını koparan, nefret ve düşmanlıklara sebebiyet veren büyük bir günahıdır. İslâm, insan şahsiyetini rencide eden her türlü iftira, karalama, töhmet altında bırakma, çamur atma ve ithamı yasaklamış, özellikle zina iftirasında bulunanları, iddialarını dört şahitle ispatlayamamaları hâlinde cezalandırmak suretiyle insanların şeref ve haysiyetini korumayı hedeflemiştir. Mümine yakışan, böylesi büyük bir günahı uzak durmak, söylenen her söze itibar etmemek, inanmamak ve iftiracılara tepki göstererek iftiranın yaygınlaşmasına mani olmaktır.

³⁸ B6066 Buhârî, Edeb, 58; M6536 Müslim, Birr, 28.

³⁹ M6593 Müslim, Birr, 70; T1934 Tirmizî, Birr, 23.

⁴⁰ D4877 Ebû Dâvûd, Edeb, 35.

⁴¹ B3509 Buhârî, Menâkıb, 5.

⁴² B6047 Buhârî, Edeb, 44.

⁴³ B6045 Buhârî, Edeb, 44; T2637 Tirmizî, İmân, 16.

